

Datum
2020-09-17
Adress
Rönbladsgatan 1 B
Diarienummer
GRF-2019-17226

Yttrande

Till
Stadsrevisionen

Granskning av utbildning för nyanlända elever i grundskolan GRF-2019-17226-1

Grundskolenämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Våren 2019 granskade Malmö stadsrevision utbildningen för nyanlända elever i Malmö stads grundskolor. Den sammanfattande bedömningen var att utbildningen för nyanlända elever bedrivs på ett inte helt ändamålsenligt och lagenligt sätt. Vidare var bedömningen att grundskolenämnden följer upp, analyserar och vidtar åtgärder vid behov gällande utbildningen för nyanlända elever, men att det finns viktiga utvecklingsområden.

I oktober 2019 godkände grundskolenämnden det förslag till yttrande som grundskoleförvaltningen tagit fram. Yttrandet gav svar på vilka åtgärder som grundskoleförvaltningen avsåg att vidta med anledning av de bedömningar och rekommendationer som redovisades i rapporten. Det framgick även när åtgärderna senast skulle vara genomförda.

Som en del av återrapporteringen ska även grundskolenämnden redovisa vilka åtgärder som vidtagits under 2019–2020 samt redogöra för vilken effekt dessa haft i verksamheten. Grundskoleförvaltningen har därför tagit fram ett förslag till yttrande med denna information som bifogas till handlingarna.

Förslaget är att grundskolenämnden godkänner grundskoleförvaltningens förslag till yttrande.

Yttrande

Yttrande till revisorskollegiet

Granskning av utbildning för nyanlända elever

Grundskolenämnden

Yttrandet ska ge svar på vilka åtgärder grundskolenämnden har vidtagit med anledning av de bedömningar och rekommendationer som redovisas i rapporten samt redogöra för vilken effekt dessa haft i verksamheten.

Granskning av utbildning för nyanlända elever SR-2019-34

Den sammanfattande bedömningen är att utbildningen för nyanlända elever bedrivs på ett inte helt ändamålsenligt och lagenligt sätt. Vidare är bedömningen att grundskolenämnden följer upp, analyserar och vidtar åtgärder vid behov gällande utbildningen för nyanlända elever, men att det finns viktiga utvecklingsområden.

Grundskolenämndens sammanfattande yttrande utifrån granskningens slutsats och de bedömningar som redovisas i granskningen:

Sammanfattande yttrande utifrån granskningens slutsats och de bedömningar som redovisas i granskningen.

I yttrandet nedan redovisas de åtgärder som vidtagits under 2019–2020 samt vilken effekt dessa haft i verksamheten.

Rapporten ”Granskning av utbildning för nyanlända elever SR-2019-34” identifierade vissa förbättringsområden och är framåtblickande fortsatt ett viktigt underlag för grundskoleförvaltningens kontinuerliga kvalitets- och utvecklingsarbete inom ramen för det strategiska ramverket ”Varje elevs bästa skola”.

Ett flertal åtgärder och insatser har genomförts för att förbättra utbildningen för nyanlända elever på Malmö stads grundskolor. Dessa redovisas i detta svar till Malmö Stadsrevision. Grundskoleförvaltningen är medveten om och uppmärksammar att nyanländas utbildning är ett pågående utvecklingsarbete där det fortsatt finns utmaningar och förbättringspotential. Därför kommer grundskoleförvaltningen kontinuerligt att arbeta inom ramen för varje elevs bästa skola för att förbättra kunskapsresultaten och måluppfyllelsen bland gruppen nyanlända elever.

Nedan önskar vi svar på vilka åtgärder grundskolenämnden har vidtagit med anledning av de bedömningar och rekommendationer som redovisas i rapporten samt redogöra för vilken effekt dessa haft i verksamheten.

- **Säkerställa att nämndens och förvaltningens riktlinjer och rutiner blir kända och**

fullt ut implementeras i verksamheten.

- Nedan redovisas de åtgärder som vidtagits under 2019–2020.

Grundskoleförvaltningens utbildningschefer har gett rektorerna uppdraget och följer upp så att riktlinjerna är kända och används.

Vägledning och stöd¹ har under perioden genomfört verksamhetsnära insatser som syftade till att utveckla kompetensen hos skolornas personal kring nyanlända elevers utbildning. Vägledning och stöd har gjort en sammanställning av gruppens insatser gentemot Malmö stads grundskolor som sträcker sig över perioden mars 2019 - februari 2020. Syftet med sammanställningen var att ge huvudman och skolledning information om i vilken utsträckning skolorna har tagit emot stöd i utvecklingsarbetet kring nyanlända elevers utbildning. Sammanställningen bifogas till detta yttrande. Av de skolor som Vägledning och stöd har samarbetat med har flest skolor tagit emot stöd kring områdena “Övergången från mottagningsenheten till mottagande skola” och “Start på ny skola”, “Upprättande av individuell studieplan (ISP)” och “En fungerande studiehandledning”.

För att sprida kunskap kring nyanlända elevers lärande har Vägledning och stöd även bjudit in Malmö stads skolors pedagogiska personal till mötesplatser under hösten 2019 och våren 2020 med fokus på undervisning av nyanlända elever där även kunskap om de nämnda rutinerna och riktlinjerna har spridits. Mötesplatserna är ett tillfälle för information såväl som för erfarenhetsutbyten. Mötesplatserna under hösten 2019 genomfördes inom följande tema: kartläggning steg 1 och 2 med deltagare från 7 skolor, individuell studieplan (ISP) för studie- och yrkesvägledare där 13 skolor deltog, förberedelseklass med deltagare från 16 skolor, Bygga svenska med 21 deltagande skolor och studiehandledning på modersmålet där 9 skolor deltog. Under våren 2020 genomfördes tre mötesplatser inom följande teman: 1) elever i behov av alfabetisering, där 11 skolor deltog, 2) direktinkludering av nyanlända elever, där 4 skolor deltog, och 3) förberedelseklass där 3 skolor deltog.

I december 2019 anordnade dessutom Vägledning och stöd konferensen “Nyanlända elever - höga förväntningar”, vilket möjliggjorde att på ett effektivt sätt sprida forskning och kunskap kring undervisning, organisering och förhållningssätt som bidrar till ökad måluppfyllelse för nyanlända elever. Bland de 200 anmälda deltagarna fanns både lärare,

¹ Gruppen Vägledning och stöd var fram till och med augusti 2020 en del av Språkcentralen. Efter en omorganisation ingår gruppen under namnet Språksektionen i enheten för pedagogiskt, didaktiskt stöd (PDM) på Utvecklingsavdelningen. Då svaret avser perioden 2019–2020 kommer gruppen dock fortfarande att refereras till som Vägledning och Stöd.

rektorer och utbildningschefer i Malmö stad. Teman som studiehandledning, framgångsrik undervisning, ledarskap i mångkulturell skolmiljö och samverkan med vårdnadshavare behandlades i föreläsningsform såväl som i samtalsforum. Föreläsare och ledare i samtalsforum var några av landets ledande forskare inom området. 35 av Malmö stads skolor deltog på denna konferens.

Regelbundna möten har hållits mellan utvecklingssekreterarna på Vägledning och stöd och utbildningscheferna med syfte att hålla utbildningscheferna informerade om arbetet kring nyanlända elever ute på skolorna samt identifiera möjligheter och behov av vidare insatser för att stärka utbildningen för nyanlända elever.

- Nedan redovisas de effekter åtgärderna har haft i verksamheten.

Kunskap har spridits kring existerande rutiner och riktlinjer för nyanlända elever i Malmö stads grundskolor. Detta är en förutsättning för bättre informerade beslut av berörd personal kring organiseringen och genomförandet av undervisningen av nyanlända elever.

Vägledning och stöds arbete har lett till ökad kunskap om skolornas utvecklingsbehov och framgångsfaktorer i arbetet med nyanlända elever. Det är viktigt att fortsätta arbetet med att ge kvalificerat stöd för att utveckla utbildningen för nyanlända elever i Malmö stad. Skolor som samarbetat med Vägledning och stöd genom omfattande och återkommande insatser, har uttryckt att utbytet har varit positivt och att insatserna har skapat värdefulla dialoger kring utmanande områden. I de skriftliga utvärderingar som gjordes av mötesplatserna framkom bland annat att deltagarna uppskattade att utbyta erfarenheter och få reda på hur det fungerar på olika skolor. Det framkom också att mötesplatserna bidrog till att sprida viktig information kring riktlinjer för undervisning av nyanlända elever.

När det gäller gymnasiebehörigheten för denna grupp elever har den de senaste två åren legat på ungefär 30 procent. Detta är en höjning från läsårsslut 17/18 då den var 20,4 procent. Det kan även nämnas att det genomsnittliga meritvärdet för läsåret 19/20 för gruppen nyanlända elever i årskurs 9 var 123,7 poäng. Detta kan jämföras med 133,7 för läsåret 18/19 och 119,5 för läsåret 17/18. Trots att det är svårt att dra slutsatser utifrån dessa resultat är det viktigt att betona att gruppen nyanlända elever fortsatt är ett högt prioriterat arbetsområde inom grundskoleförvaltningen. Detta är ett långsiktigt arbete som tar tid och det gäller att fasthålla de framgångar som har funnits och fortsatt prioritera de utmaningar som finns när det gäller utbildningen av nyanlända elever.

- Säkerställa att de av nämnden och förvaltningen formellt beslutade riktlinjerna och

rutinerna uppdateras i takt med ny lagstiftning.

- Nedan redovisas de åtgärder som vidtagits under 2019–2020.

Berörda avdelningar på grundskoleförvaltningen har genomfört en genomlysning och omarbetning av formellt beslutade riktlinjer och rutiner för att säkerställa att de reflekterar ny lagstiftning samt förändringar i organisationen. Riktlinjerna för studiehandledning på modersmålet uppdaterades 2019-12-03. I samarbete med rektorer har riktlinjerna för arbetet med nyanlända elever i Malmö stads grundskolor reviderats och uppdaterats i enlighet med gällande lagstiftning och förväntas tas upp i grundskolenämnden i oktober 2020 för beslut.

När det gäller grundskoleförvaltningen riktlinjer för mottagandet av nyanlända elever (rev 2018), har grundskoleförvaltningen och gymnasie-och vuxenutbildningsförvaltningen tagit ett beslut att ha en gemensam mottagning som tar emot nyanlända familjer som vill skriva in sina barn i grund-och gymnasieskolan. Denna nya mottagning heter Skolstart Malmö där eleverna skrivs in och där deras tidigare skolkunskaper och erfarenheter kartläggs. Den nya gemensamma mottagningen startade augusti 2020 och kommer att fastställa riktlinjer och rutiner för mottagandet av nyanlända elever inom det snaraste.

Inom ramen för det strategiska ramverket ”Varje elevs bästa skola” genomfördes dessutom ett delprojekt inom hela grundskoleförvaltningen för att anpassa förvaltningens styrdokument utifrån det strategiska ramverket för att fördjupa grundskoleförvaltningens styr- och ledningssystem. De nämnda riktlinjerna och rutinerna genomgick även denna analys för att säkerställa att styrdokumenterna är anpassade till det strategiska ramverket, vilket inkluderar ett fokus på likvärdighet, delaktighet, kollegialt lärande och kvalitets-och förbättringsarbete.

- Nedan redovisas de effekter åtgärderna har haft i verksamheten.

Uppdateringen av grundskoleförvaltningens riktlinjer och rutiner enligt gällande lagstiftning ger bättre förutsättningar för att utbildningen av nyanlända elever bedrivs på ett ändamålsenligt och lagenligt sätt.

- Säkerställa att resultat från kartläggningarna enligt steg 1 och 2 används vid placering i årskurs och vid planering av elevernas undervisning i övrigt. För nyanlända elever i högstadiet ska även en individuell studieplan upprättas.

- Nedan redovisas de åtgärder som vidtagits under 2019–2020.

Skolledarna har arbetat för att säkerställa att kartläggningarna används vid placering i årskurs och vid planering av elevernas undervisning samt för att en individuell studieplan (ISP) upprättas inom två månader från skolstart för de nyanlända elever som anländer i högstadiet. Utbildningscheferna har gett skolledningen förutsättningarna för att kunna genomföra detta då det faller under rektors ansvar.

På skolnivå har Vägledning och stöd intensifierat arbetet med att stötta skolorna i upprättandet av fungerande rutiner och organisering av mottagandet för att främja att kartlägningsunderlaget steg 1 och 2 används samt att en individuell studieplan upprättas. Vägledning och stöd har stöttat skolorna på flera olika sätt inom dessa frågor. Baserat på goda exempel har gruppen tagit fram en mall för rutiner för mottagandet av nyanlända elever som sedan har använts tillsammans med intresserade skolor för att ta fram specifika handlingsplaner och rutiner utifrån skolans förutsättningar. Dessutom påbörjades i juni 2020 en utredning av hur kartläggningen steg 1 och 2 används på skolorna. Detta är ett samarbete mellan Skolstart Malmö, PI och enheten för pedagogiskt, didaktiskt och metodiskt utvecklingsstöd (PDM) på Utvecklingsavdelningen. Utredningen förväntas vara färdig december 2020.

Fortbildningsinsatser med skolans pedagogiska personal eller elevhälsoteam har också genomförts. När det gäller upprättandet av ISP har Vägledning och stöd stöttat skolorna i genomgångar av Skolverkets mall för ISP tillsammans med lärare, studie- och yrkesvägledare och ibland skolledare. Ofta har också en första ISP upprättats tillsammans vid detta tillfälle.

- Nedan redovisas de effekter åtgärderna har haft i verksamheten.

Ett bättre användande av kartlägningsmaterialet bör leda till en adekvatare årskursplacering och att den pedagogiska planeringen har bättre förutsättningar att utgå från elevens behov och förkunskaper, vilket är en förutsättning för högre måluppfyllelse. Den pågående utredningen angående skolors användande av kartlägningsprofilerna kommer att ge ett mer kvalificerat underlag för att analysera effekterna av användandet av kartlägningsprofilerna steg 1 och 2.

- Säkerställa att utbildningen för elever som får undervisning i förberedelseklass uppfyller de krav som ställs i skollagen. I detta ingår att säkerställa att eleverna får undervisning i samtliga ämnen. Det innebär att undervisningen i förberedelseklass ska motsvara den undervisning som de nyanlända eleverna skulle ha fått i sin ordinarie klass, gällande ämnen och omfattning. Det ingår också att säkerställa att eleverna deltar i undervisning

i sin ordinarie klass.

- Nedan redovisas de åtgärder som vidtagits under 2019–2020.

Under hösten 2019 gjordes en utredning av grundskoleförvaltningen med syfte att undersöka hur och var undervisningen av nyanlända elever i årskurs 9 samt nyanlända elever i tidig litteracitetsutveckling i årskurs 4 – 9 ska organiseras. Baserat på utredningen togs ett beslut att avveckla de centrala förberedelseklasserna och att de nyanlända eleverna i årskurs nio och elever i tidig litteracitetsutveckling likt övriga nyanlända elever ska påbörja sin utbildning på skolenhet så snart som möjligt efter inskrivning och kartläggning. Förändringen genomfördes till starten av vårterminen 2020. Utredningen bifogas som bilaga.

När det gäller lokala förberedelseklasser ute på skolorna är det rektors ansvar att säkerställa att lagstiftningen följs. Utbildningscheferna följer upp verksamheten i förberedelseklass i samband med kvalitetsdialogerna och medarbetarsamtalen så att riktlinjerna följs samt erbjuder stöd när det behövs.

Vägledning och stöd har genomfört olika typer av insatser ute på skolorna gällande förberedelseklass, exempelvis rådgivning kring förberedelseklassens organisering och undervisning i alla ämnen samt auskultation av lärares undervisning med feedback kring språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt vid direktinkludering och i förberedelseklass.

- Nedan redovisas de effekter åtgärderna har haft i verksamheten.

De elever som berörs har fått möjlighet att gradvis delta i ordinarie undervisningsgrupp och få undervisning i alla ämnen. Dessutom får de tillgång till studie- och yrkesvägledning på skolan. Rektorn som är den som ansvarar för eleven blir också den person i vars verksamhet eleven befinner sig. Dessutom får eleverna ett meningsfullt socialt sammanhang då de blir en del av en skola.

- Säkerställa att beslut om prioriterad timplan fattas enligt de bestämmelser som finns i skolförordningen.

- Nedan redovisas de åtgärder som vidtagits under 2019–2020.

Utbildningschefer säkerställer och följer att rektorer fattar beslut angående prioriterad timplan enligt de bestämmelser som finns i skolförordningen. Dessutom har Vägledning och stöd vid behov och förfrågan från skolorna stöttat skolledning och pedagogisk personal kring dessa frågor.

- Nedan redovisas de effekter åtgärderna har haft i verksamheten.

En förhöjd kunskapsnivå hos skolledare och personal ger utbyte hos de nyanlända eleverna då en korrekt användning av prioriterad timplan, anpassad timplan och anpassad studiegång kan ge ökade chanser att nå behörighet för gymnasiet och en förbättrad integrationsmöjlighet på sikt.

- Säkerställa att de elever som behöver studiehandledning på modersmålet får det utifrån de behov som eleverna har. I detta ingår att se till att eleverna inte går miste om lektionstid i ordinarie undervisning på grund av tidpunkten för studiehandledningen.

- Nedan redovisas de åtgärder som vidtagits under 2019–2020.

Modersmålsenheten på Språkcentralen har i samarbete med gruppen Vägledning och stöd intensifierat sitt arbete med att stötta Malmö stads grundskolor för att främja att de elever som behöver studiehandledning på modersmålet får det utifrån de behov som eleverna har. Detta har inneburit en spridning av kunskap kring riktlinjer och rutiner för studiehandledning på skolorna, samt organisering av tillfällen för gemensam planering och uppföljning av studiehandledningen mellan ämneslärare och studiehandledare. Detta har inneburit ett nära samarbete med skolorna och synliggjort vikten av att rektors, skolpersonals och modersmålslärares ansvar och roller är tydliga samt att allas aktiva involvering är centralt för genomförandet.

- Nedan redovisas de effekter åtgärderna har haft i verksamheten.

Ökat ägandeskap och intresse bland skolledning kring studiehandledning på modersmålet och hur det organiseras på bästa sätt för att tillvarata resursen och främja att eleven får

studiehandledning utifrån sitt behov. På de skolor som stöttats har vi sett ett förbättrat samarbete mellan skolans personal och studiehandledare vilket har gett bättre kvalitet på studiehandledningen.

- Säkerställa att vidtagna åtgärder får avsedd effekt samt stärka uppföljningen av att utbildningen för nyanlända elever bedrivs enligt lagar, rutiner och riktlinjer.
  - Nedan redovisas de åtgärder som vidtagits under 2019–2020.

Uppföljningen av utbildningen för nyanlända elever sker inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Skolorna följer upp nyanländas lärande som en del av sitt ordinarie systematiska kvalitetsarbete och förvaltningen följer på huvudmannanivå upp resultaten.

Under våren 2020 tilldelades varje kommunal grundskola två kapacitetsstödjare från enheten för pedagogiskt, didaktiskt och metodiskt utvecklingsstöd (PDM) på grundskoleförvaltningen. Kapacitetsstödjarna stöttar skolornas utveckling av momenten inom systematiskt kvalitetsarbete så som att styra och leda kvalitetsarbetet, dokumentera kvalitetsarbetet, följa upp resultat och måluppfyllelse, analysera och bedöma utvecklingsbehoven och kommer därmed även fånga upp behov kring nyanlända elevers utbildning.

- Nedan redovisas de effekter åtgärderna har haft i verksamheten.

Nyanlända elevers utbildning följs upp och analyseras som en del i det systematiska kvalitetsarbetet vilket ger förutsättningar att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen.

Ordförande

.....
[Förnamn Efternamn]
.....

[Fyll i titel]

.....
[Förnamn Efternamn]
.....

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden]